

KULTURA

Skrivnosti crngrobskih fresk

Cerkev Marijinega oznanjenja v Crngrobu ima zadnji dve leti tudi Galerijo Crngrobsk' turn, v kateri je ta čas na ogled zanimiva razstava z naslovom Crngrob naokrog – zakladnica freskantstva. Kustosinja Nina Misson predstavlja »manjkajoče« freske.

IGOR KAVČIČ

Crngrob – Če je pred pol stoletja filmarje v prvi vrsti navdušila predvsem fotogeničnost crngrobske cerkve, je stroko že pred drugo svetovno vojno cerkev Marijinega oznanjenja zanimala kot sakralni biser z večstoletno stavbno zgodovino in predvsem bogato likovno opremo, bodisi oltarjev, še bolj pa različnih poslikav. Crngrobska cerkev danes velja

Razstava Crngrob naokrog – zakladnica freskantstva bo na ogled do 8. septembra ob sredah in nedeljah od 16. do 18. ure.

Vodstvo po razstavi s kustosinjo Nino Misson bo potekalo v soboto, 3. septembra, ob 12. uri.

za enega največjih spomenikov freskantstva na Slovenskem. Na tokratni razstavi, ki jo je pripravila kustosinja Loškega muzeja Nina Misson, so poudarjene prav freske, ki so v dolgoletni zgodovini cerkve plemenitile notranjo in zunanjo podobo cerkve, pa jih danes zaradi različnih razlogov »v živo« ne moremo več občudovati. Razstava je sicer del širšega projekta Crngrob naokrog, pri katerem sodelujejo Razvojnica agencija Sora, škofje-

Nina Misson je v zadnjem letu temeljito raziskala skrivnosti crngrobskih fresk. / FOTO: TINA DOKL

loška izpostava Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka, Loški muzej, Občina Škofja Loka in Župnija Stara Loka. Kot pove Nina Misson, je bil osrednji poudarek pri pripravi razstave na doslej še neznanih dognanjih o danes »manjkajočih« crngrobskih freskah. Kje so, so ohranjene v originalu, morda obstajajo kopije ali vsaj fotografije? Nekatere poslikave so še danes dobro ohranjene, spet druge so že težko prepoznavne ali pa so bile celo snete in so hranjene v galerijskih depojih. »Freske sta že leta 1935 odkrivala umetnostni zgodovinar in deželni konservator France Stele in restavrator Matej Sternen,

tokrat pa jih na javnosti dostopen način predstavljamo na razstavi v zvoniku crngrobske cerkve.«

Predstavljenih dvanajst fresk

Obiskovalcem je predstavljanih dvanajst poslikav iz različnih obdobij od 13. do 19. stoletja. Med njimi so na primer kopije fresk, ki jih je v tridesetih letih prejšnjega stoletja naročil staroško kaplan in umetnostni zgodovinar Janez Veider. Kopije je kasneje podaril Muzejskemu društvu, preko katerega jih je dobil Loški muzej. »Nekatere freske so v cerkvi težko dostopne, tudi deloma zakrite, zato so predstavljene s fotografijo. Enako velja za fresko sv. Krištofa na zu-

nanji steni cerkve, ki danes skorajda ni več vidna. Predstavljena je tudi izjemno povedna freska Sveta nedelja, katere kopijo hrani Loški muzej ...« avtorica postavitve predstavi nekaj fresk z razstave.

Vsaka predstavljena freska ima tudi vsebinsko razlago v slovenskem in angleškem jeziku, ki bo dobrodošla predvsem za vse tiste, ki so jim biblijske vsebine manj znane. Nina Misson je v galerijski prostor dodala tudi film, v katerem sodelujeta glasbenik in veliki poznavalec starih glasbil Janez Jocif ter geolog in zgodovinar Alojzij Pavel Florjančič. Prvi nam med drugim predstavlja motiviko freske Sveta nedelja, drugi tudi velik po-

znavec crngrobske cerkve na zanimiv anekdotičen način pojasni, kako je s kitovo kostjo, ki je že več kot petsto let pod stropom crngrobske cerkve, zakaj ima nadangel Gabrijel tri roke in zakaj je v cerkvi kar petkrat upodobljena sv. Barbara.

Crngrobska cerkev vabi obiskovalce

Velik prispevek k ponovnemu oživljanju crngrobske cerkve je po prenovah v zadnjih dveh letih prispevalo tudi Kulturno-zgodovinsko

društva Mihael Habicht, je bila pri ponovnem oživljanju Crngroba pomembna tudi podpora župana Tineta Radinje. »Letos se je tu odvilo že veliko kulturnih dogodkov, od cikla koncertov, ki ga je pripravil Janez Jocif, do razstav in seveda bogoslužja ob vseh Marijinih praznikih. Sem in tja pride na vrsto tudi kakšna poroka,« poudarja Habicht, da dvakrat na teden tudi pohodnike, ki gredo naprej na Križno goro ali Planico, pričaka odprta cerkev. Že spomladi se je

Na razstavi je predstavljenih dvanajst fresk. / FOTO: TINA DOKL

društvo Lonka Stara Loka, ki upravlja tudi galerijo. »Galerija je lepa dopolnitev cerkve, ki je kot državni kulturni spomenik že sama po sebi neke vrste naravna galerija,« pove vodja galerije Urška Florjančič, prepričana, da prostor, tako galerija v zvoniku kot cerkev sama, kar kličeta po dogodkih. Kot poudarja predsednik

več kot deset prostovoljcev društva udeležilo izobraževalnega programa, da bodo lahko ob sredah in nedeljah, ko bo galerija odprta, obiskovalce tudi vodili po razstavi in cerkvi. Obiskovalce pa bo v cerkvi pričakal tudi brezplačni vodnik po cerkvi Marijinega oznanjenja Crngrob naokrog, ki ga je pripravila Nina Misson.

Ramoveši

Najbližja sreda sredini meseca julija je številni publikli na Cankarjevem trgu postregla z večerom poezije in glasbe v izvedbi družine Ramoveš z gostom.

IGOR KAVČIČ

Škofja Loka – Poljanska dolina do Loke bi lahko dejali za čudovit večer glasbe in poezije, ki je napolnil Cankarjev trg in razširjeni teritorij obeh tamkajšnjih lokalov. Naslov večera Ramoveši je bil zadosten in jasn razlog, da smo tudi mi tam – na pravem mestu. Gre namreč za člane družine Ramoveš iz Suše v Poljanski dolini, pevka Uršula, sin in hči, kitarist Martin in bralka poezije Liza, ki je na odru zamenjala očeta pesnika Janeza, pridružil pa se jim je še gost Rawley Grau, bralec in prevajalec Janezovih pesmi v angleščino.

»Glasni bomo. Martin s kitaro, jaz z glasom, Rawley in Liza z besedo,« je poslušal-

stvo k pozornosti povabila vodja ekipe Uršula, da ne bo ostalo skrito, da bo glasbeno-literarna zmes, ki so jo pripravili, še kako podložena z globokim razmišljanjem o današnjem svetu. Gre za pesmi, ki jih je napisal Janez, večinoma že dolgo nazaj, za koncertni večer pa jih je izbrala Uršula, kot pravi, da so vedno bolj aktualne. Tudi pesem Ajdovo zrno. Vrnitev nazaj, ki jo je Janez sicer napisal po naročilu za drugega izvajalca, ona pa priredila za Ramoveše. Pesem, ki govori o tem, kako so naši predniki prišli z vzhoda in v naših krajih zasejali ajdo, ki ni rasla nikjer drugje kot pri nas. Ko jo poje, še posebej od februarja naprej, misli samo na vzhod in nekoliko manj na ajdo, je pevka zau-

pala publikli. Misel na zahod sta z Martinom v nadaljevanju oplemenitila v pesmi Amerika – iz enega od stripov, ki jih kitarist in stripovski avtor tako dobro riše. Uršulin sopran in Martinova rezka električna kitarata sta odlični kontrast. Čeprav v zvoku nekoliko nenavadna združba, delujeta usklajeno in prepričljivo. Poslušalcu se udomači občutek, da zvok Martinove kitare sledi temam Janezovih pesmi, Uršulin glas pa njihovi melodiji. Da, lepo jih je poslušati, hkrati pa sta dva izjemna glasbena interpretata za poslušalca izziv. Na prvi ni rasla nikjer drugje kot pri nas. Ko jo poje, še posebej od februarja naprej, misli samo na vzhod in nekoliko manj na ajdo, je pevka zau-

Poezija in glasba sveta po poljansko z Ramoveši / FOTO: TINA DOKL

nadomestila očeta, še kako zanimivi pa so bili prevodi zapetih pesmi v angleščini, ki jih je v lastnem prevodu bral Rawley Grau. Morda je Janezova Piism, ke v neumre mlada ženska zaradi črnega splava v angleškem

jeziku Poem in Wich a Young Woman Dies From A Backroom Abortion spričo nedavnih dogodkov v ZDA zvenela še bolj pretresljivo. Pravzaprav gre – kot povedano – za prevode v nestandardno ameriško narečje.

Koncert na Cankarjevem trgu je bil prvi tovrstni skupni nastop Ramovešev in tudi gosta Rawleya Graua, ki svojih prevodov doslej javno še ni bral. Nekaj več kot uro dolg nastop je požel odobravanje publike. Duobr je bl.